

KGORO YA THUTO YA GAUTENG
DITLHAHLOBO TŠA MAREMATLOU

SEPEDI LELEME LA GAE
MAEMO A A PHAGAMEGO
(Lephephe La Bobedi)

NAKO: diiri tše 3

MEPUTSO: 100

DITAELO:

- Badišiša ditaelo ka šedi.
  - Lephephe le le arotšwe ka dikarolo tše THARO; e lego A, B le C.
  - Potšišo 1 e arabja ke balekwa ka moka.
  - Potšišo 2 araba ditsopolwa tše PEDI fela.
  - Karolong ya B ge o kgethile ditsopolwa, o tla araba ye telele go karolo C; **goba** ge o kgethile ye telele go karolo B, go karolo C e tla ba ditsopolwa.
-
-

KAROLO YA A

**THETO
POTŠIŠO 1**

Potšišo ye e arabja ke balekwa ka moka.

Badišiša seretwana se gore o tle o kgone go araba dipotšišo tšeo di se latelago:

Letšatši	
O swerwe ke eng wena letšatši towe? O ikadieditše ka eng kua lefaufang? O reng o sa wele keno fase Wa pšhatlagana ra go bona!	3
Bohlabela gora o a hlaba, Bodikela gona wa dikela. Go reng re sa go bone ge o sepela; Wena seemagale wa neng le neng?	6
Bodikela o robala nnga efe? Kae le mang ka ga mang? Yo a sa tšhabeng retha la gago Wena tšhiritšhiri ya gaModjadji?	9 12

Malebana F.J.R. Melodi Letl. 36

- 1.1 Ka boripana methaladi ye MERARO efa tlhalošo ya maleba ya dipotšišo tšeo di botšišwago ke sereti mo temathetong ya mathomo. (2)
- 1.2 Na lefase ke planete ya bokae go tloga letšatšing? (1)
- 1.3 Go ya ka karabo yeo o e filego ka go 1.2 ge o bona ke ka lebaka la eng ge letšatši le fiša kudu mehleng yeno? Hlaloša. (2)
- 1.4 Hlaba seema se se lebanego le hlogo ya sereto se le gore ke ka lebaka la eng se hlamilwe ka lona. (2)
- 1.5 Ka methaladi ye MEBEDI, hlaloša seo sereti se ratago go se tseba ka mothalotheto wa 7 ge a re; **re sa go bone ge o sepela.** (2)
- 1.6 Efa mothalotheto wo o nago le poeletšo ya tumammogo o be o e thalele. (1)
- [10]**

POTŠIŠO 2

Senakangwedi 5. – D.M. Mampuru

Araba ditsopolwa tše PEDI fela go ditsopolwa tše nne tšeo o di filwego; o sa lebale go nomora go ya ka ditsopolwa tšeo o di kgethago.

- 2.1 Badišiša ditematheto tše ka šedi gore o tle o kgone go araba dipotšišo.

Setsopolwa A

Thopantb	
Melaotheo yago motho 'ešo, E ba kokotetše bogadi, Bogadi ya ba bitla la mosadi,	3
Kgati tšago monetho, Di ba kgohlagantšhitše le banna, Dikgong gwa swa mabapela.	6
Ba rwelego dikoma, Ba tsebilo rwalelela maima metse, Ba enela bophelo sešane,	9
Ba ikana ba kgotlelela tlaleng, Ba godiša matswiane ka iša phaku, Mosadi bja ka tšhwene e lewa mabogo.	12

- 2.1.1 Sereti se re **ba godiša matswiane ka tša phaku.** Ka methaladi ye MEBEDI, hlaloša gore bothata bjo o bona bo ka fedišwa ke eng. (2)
- 2.1.2 Ka methaladi ye MENE laetša phapano gare ga basadi ba ba tšwago thopantlong le bao ba sa yago go yona o lebeletše diteng tša sereto se. (4)

- 2.1.3 Go ya ka diteng tša sereto se go na le dilo tše dingwe tše mokgatlo wa ditokelo tša botho o ka ngongoregago ka tšona. Ka methaladi ye MERARO re alele tšona. (3)
- 2.1.4 Efa tšhomišo ya seema se **mosadi ke tšhwene o lewa mabogo** mo temathetong ye. (2)
- 2.1.5 Ka methaladi ye MEBEDI hlaloša gore o be o tla eletša bjang Letona la tša Maphelo mabapi le dikoma. (2)
- 2.1.6 Ka boripana methaladi ye MEBEDI, efa moko wa sereto se. (2)

[15]

2.2 Bala ditematheto tše ka šedi gore o kgone go fetola dipotšišo tše di latelago.

Setsopolwa B

Ge a sepetše go lokile	
Banna wee ...! Etlang, mogagabolena, o ipešotše! Ke iphetile, ka tšea ngwanana, ka lahlela go mmagwe! O boetše letsweleng go rutwa bosadisadi; Lehono ge a sepetše, go lokile!	3
Ge e le bokgope, le maledung bo a dula. Le tšešo ga ke sa di nyaka, di tla mpakela senyama. Ke tla kokotletša, ka ba ka kokotletša; Lehono ge a sepetše, go lokile!	6

- 2.2.1 Sereti se šupa eng ge se re **mogagabolena o ipešotše**? Ka methaladi ye MENE hlaloša mantšu ao o ithekgile ka diteng tša sereto. (4)
- 2.2.2 Lentšu le **kokotletša** le go hlalošetša eng ka sephetho seo se tšerwego ke sereti? Hlaloša ka methaladi ye MEBEDI. (2)
- 2.2.3 Lelahlelwa le **Banna wee!** le tšweletša maikutlo afe a sereti? (1)
- 2.2.4 Efa mohlala o TEE wa poeletšo. (1)
- 2.2.5 Ka methaladi ye MENE, laetša dikgato tše nkabego di tšerwe ke sereti pele a bušetša mosadi yo gagabo. (3)
- 2.2.6 Go ya ka mo o ithutilego sereto se, re alele semelo sa Nteki, ka methaladi ye MEBEDI. (2)
- 2.2.7 Na ge o bona batho bao e bago dikgope ba dirwa ke eng? Efa boikgopolelo bja gago. (2)

[15]

2.3 Bala ditematheto tše o tle o kgone go araba dipotsišo ka morago.

Setsopolwa C

Morutiši	
Swara, o tiiše, o se nyefiše, morutabana! Ba tšhelele gore dihlogo di falale! Gorulla boteng bjago, go tloga makgaritleng! Gore le mohla o bitšwa, e re go ba ditaola o rutila.	3
Di retwa di boa mokatong, morutiši! Re tla go leboga go sele, montsošabošego! Re tla go itela magoswi mohla re fula dienywa mereng yago. Mmetlabokamoso, go sele, tshwela mare diatleng!	6

- 2.3.1 Ka boripana methaladi ye MERARO laetša ka mo morutiši a lego bohlokwa ka gona. (3)
- 2.3.2 Na ge o bona barutiši ba **gorulla boteng** bjalo ka ge sereti se kgopela? Šomiša boitemogelo bja gago bjalo ka morutwana; ka methaladi ye MERARO. (3)
- 2.3.3 Ntšha seka mothalothetong wa 8 o be o laetše tšhomišo ya sona. (2)
- 2.3.4 Efa mohlala wa morumokwano wo o tšwelelago seretong se. (1)
- 2.3.5 Na wena o na le kgahlego go modiro wo wa borutiši? Fahlela karabo ya gago ka methaladi ye MERARO. (3)
- 2.3.6 Sereti se šupa eng ge se re **dihlogo di falale, le re fula dienywa mereng yago?** (2)
- 2.3.7 Lentšu le **ditaola** le emetše eng go ya ka tšhomišo ya lona mo seretong se? (1)

[15]

2.4 Bala ditematheto tše ka šedi gomme o arabe dipotšišo tše di latelago.

Setsopolwa D

Molebaleng	
Kgomo e a tshwa! E gangwa ke mang?	
E gangwa ke mang ge e sa gangwe ke nna Setlogolo sa ditau mminanoko, Nna le lesogana go thwego mo lebaleng ga a botse, O tloge a phalwale ke tšhwene ka botse, O dio bonala ka meno go sega gore ke motho.	3 6
Basadi ba ile ba mpona ba itia dinxa ba sa fetše. Dinxla ba di itia ba na le barwedi ba bona, Dihlogo ba di bolaiša go tšokotšwa Ba re ka wa go ja bogobe. Ye e ka ratago nna kgarebe e itirela morwalo, Gobane ge swahlana e tšeatšea e tla nnyaka e sa fetše, Ka ge go thwe bja ka boso bo pipa seetša sa lebone bošego.	9 12

- 2.4.1 Na mohuta wo wa sereto o bitšwang? Fahlela karabo ya gago o lebeletše diteng tša sereto se, ka methaladi ye MEBEDI fela. (2)
- 2.4.2 Bontši bja batho, boso ba bo tswalanya le bokobo. Na wena o kwana le seo? Ka methaladi ye MEBEDI, re alele kgopolo ya gago. (2)
- 2.4.3 Tsopola methalotheto yeo e tšweletšago kelelathalo o be o fe lebaka la karabo ya gago. (3)
- 2.4.4 Ka boripana methaladi ye MERARO, hlaloša seo se ilego sa nyamiša bahloi ba Molebaleng. (3)
- 2.4.5 Ge o be o le Molebaleng o be o tla dirang ge batho ba go bolela ka mokgwa wo? Efa kgopolo ya gago. (2)
- 2.4.6 Efa mehlala ye MEBEDI ya poeletšo ya mantšu. (2)
- 2.4.7 Ntšha mafahla a gago mabapi le batswadi bao ba ratago go kgethela bana ba bona balekani. (1)

[15]

PALOMOKA YA KAROLO YA A: [40]

KAROLO YA B

TERAMA
POTŠIŠO 3

Ge o kgetha potšišo ye telele mo karolong ye; o tla araba ditsopolwa go Karolo C.
Goba ge o kgethile ditsopolwa o tla araba ye telele go Karolo C.

A mo swina ngwanana'thakana – M.S. Serudu

3.1 Badišiša ditsopolwa tše ka šedi gore o tle o kgone go araba dipotšišo tše di di latelago:

Setsopolwa A

Mmatlala	: Molao wa Sekgowa o go bona molato wa go ngwegela lapa le go efoga boikarabelo bja go fepa lapa. Ka fao, dilo ka moka ba tla di gafela Mologadi.
Lekope	: (O tsenwa ke maseme) Afaeya? Na o rerešitše ge o realo?
Mmatlala	: Go dio ba bjab. Ge o sa nkgolwe o ka botšiša ramelao yo mongwe le yo mongwe, o tla go botša. Ge ke re o boele ka gae ke ra gore, go tšwe yola Mologadi gore o tle o kgone go mo phala ka polelo pele ga molao.
Lekope	: Le bjale ga ke go swaregabotse! Leano la gago ga le tloge le dula gabotse mafahleng a ka.
Mmatlala	: Ge a ka re ge o fihla a tšwa, gona o tla be a ithakile gomme o tla lewa ke molato, wena wa boa le dithoto tša gago ka moka. Na o a nkwešiša bjale?
Lekope	: Leo le lona ke leano le lebotse. Poifo ya ka ke gore na a ka sentšhelele, ka gore šowe o šetše a etšwa go boa go boMatonya?
Mmatlala	: Le gatee. O tla nagana nke meratišo ya gagwe e a šoma a sa tsebe gore wena o mo reetše moreo.

- 3.1.1 Ka methaladi ye MEBEDI, hlaloša gore Mmatlala o be a gapeletšwa ke eng ge a botša Lekope gore a boele ka gae. (2)
- 3.1.2 Ka boripana methaladi ye MERARO efa dikeletšo tše Mmatlala a di filego Lekope morago ga mo. (3)
- 3.1.3 Ge o bona bothata bjo bja banna ba go hloka maikarabelo le go ngwegela malapa a bona bo ka thibelwa bjang? Efa kgopolo ya gago. (2)
- 3.1.4 Efa semelo sa Lekope go ya ka setsopolwana se ka methaladi ye MEBEDI go iša go ye meraro. (3)

Setsopolwa B

Lekope	: Ge e se mokgonyana wa gagwe, o reng a sa fele ka kua geno?
Mmatlala	: (<i>Ka lenyatšo</i>) O tlile go bona bana?
Lekope	: O na le bana le mmago?
Mmatlala	: Segwaela tena, o se ke wa roga mma!
Lekope	: Gape bana bale ba lego ka kua ga Seripa ke bana ba rena.
Mmatlala	: Mps! Ngwana o ka ba le yena ge o itebeletše? Ga go selo mo, ngwana a ka se be le ngwana.
Lekope	: (<i>O befetšwe</i>) Afa o kwa gore o a nthoga Mmatlala? O ntira lešilo ke a bona. O re ga ke tsebe gore o metša diemadirile tšeo tša lena gore o be mošiši go ya go ile? Ga ke ngwana, Mmatlala!
Mmatlala	: (<i>O a emelela</i>) O a ntlholela ke a bona. Ge o re diemadirile o kile wa mpha tšona?
Lekope	: Ke go fa tšona ke a gafa? Nna ke tsoma peu ya ka e mela, ga ke swane nago.

- 3.1.5 Hlaba seema seo se hlatselago mantšu a a Lekope **bana bale ba lego ka kua ga Seripa ke bana ba rena**. O be o hlatholle gore se šupa eng. (2)
- 3.1.6 Ka methaladi ye MENE; hlaloša seo se hlotšego modu wa ntwā. (4)
- 3.1.7 Lekope o šupa eng ge a re **ke tsoma peu ya ka e mela?** (1)
- 3.1.8 Ka methaladi ye MEBEDI, hlaloša gore ke eng seo se filego Mmatlala makoko a go bolela le Lekope ka tsela ye? (2)
- 3.1.9 Efa maina a bana ba ba ukangwago mo poledišanong ye. (2)

Setsopolwa C

Pebetse	: Go lokile ke tla go biletša yena. (<i>Pebetse o a tšwa.</i>)
Modupi	: (<i>A ngunanguna</i>) A mogarigatšana wa mosadi baetena! Lehono o itira tše nkego ga a ntsebe. Ge a le bjalo ga a fele ka kua lebenkeleng la tate. Ge e le gore yena le mofefanyana yo wa gagwe ba bona nkeba tlo ja lehumo lešo, ba iphorile. Ba tla le ja ke hwile. (<i>O kwa mošito wa dinao o a homola.</i>)
Mmatlala	: (<i>O fihla go Modupi, o dula fase, o a lotšha</i>) Re lotšhiše, Buti!
Modupi	: Go lotšha rena, Kgaetšedi. (<i>Setunyana.</i>) Le be le sa thabile gomme?
Mmatlala	: (<i>Ka dihlong</i>) Aowa, re a leka. Re ka kwa go lena?
Modupi	: Re gona. Re ipolaelwa ke bodutu.
Mmatlala	: Molato?
Modupi	: Molato ga o gona. A ke re ge motho a tiwaetše go tsogela modirong mohlang a se a ya go a tšwafiša?

- 3.1.10 Efa lebaka la ketelo ya Modupi lapeng la ga Seripa. (2)
- 3.1.11 Go ya ka karabo yeo o e filego ka go 3.1.10, o bona Modupi a tšere kgato ya maleba? Hlaloša. (2)
- 3.1.12 Ka boripana, methaladi ye MERARO hlaloša gore morago ga mo go ile gwa direga eng? (3)
- 3.1.13 Ke ka lebaka la eng ge Modupi a be a sa ya modirong? Hlaloša. (2)
- [30]**

GOBA

- 3.2 Megabaru le bokadikadi ke ditlabelo tša mongwadi ge a hlama tiragatšo ye. Tiiša kgonthe ya kgopolo ye ka go tšama o loiša dintlha tša gago ka mehlala ya maleba.

PALOMOKA YA KAROLO YA B: [30]

KAROLO YA C

**PADI
POTŠIŠO 4**

O se lebale taelo ya go kgetha dipotšišo.

Nnete fela – M.A. Kekana

4.1 Badišiša ditsopolwa tše di latelago ka šedi gore o tle o kgone go araba dipotšišo tše di di latelago:

Setsopolwa A

Kolo e ile ya thunya magareng ga bona go tšwa sethuryeng seo se bakwago. Madimabe ke gore ka nako yeo molomo wa sona o be o retologile go lebana le mafahla a Kwena Champ le Sello ba ile ba kwa a lepelela ka diatleng tša bona gatee felage kolo e seno kwala. Ka letšhogo ba ile ba mo lesa sa mmalete, ba tsarogela kgakala, a wela bjanyeng.

- 4.1.1 Ka boripana, hlaloša seo se beago Kwena lefelong le. (3)
- 4.1.2 Champ le Sello bona ba be ba nyaka eng mo? Hlaloša. (2)
- 4.1.3 Dithunya ke tlhobaboroko le mothopo wa bosenyi Afrika-Borwa. Ka methaladi ye MERARO laetša kgato tšeo mmušo o ka di tšeago go thibela bothata bjo. (3)
- 4.1.4 Morago ga tiragalo ye Champ le Sello ba ile ba dira eng? (1)
- 4.1.5 Efa maikutlo a gago mabapi le mošomo wo o dirwago ke Champ le Sello. (2)

Setsopolwa B

"Ga ke tsebe selo ka maina a difatanaga, Morena." A bolela ka go se inyatše le gatee.

Bathong ba lego ka morago gwa tsogela godimo lethinyathinyego la lesego le go bobola.

"Homolang lena moo!" Lephodisa la kgalema ka bogale: "Le sega eng? O a le phala, o na le thušo. Ke fihlile mo ka le botšiša gore ke mang a borego se se diregilego, la homola. Le homole le bjale, ke nyaka go kwa yena. Ge go na le yo a ratago go bolela a tle mogo thuša.

- 4.1.6 Hlaloša gore ke ka lebaka la eng ge maphodisa a be a dira dinyakišišo. (3)

- 4.1.7 Batho ba bantši ba tšhaba go ba dihatse. Na ge o bona ba tšhaba eng? Hlaloša. (3)
- 4.1.8 Na dinyakišišo tše di ile tša ba tšwela mohola? (2)
- 4.1.9 Ka boripana hlaloša seo se bego se segiša batho bao ba kgalwago fa. (4)

Setsopolwa C

Noko o ile a se sa dikadika a kitimela mogaleng. O be a bona gore mohlomongwe a ka se sahwetša sebaka se sengwe gape sa go feta se go ka leka go ikgokaganya le Bubbles ka mogalantšu.

“Bubbles, oo Morena! Ke leboga ge ke go hweditše lebakeng le. Bona, sebaka ga se go sa gore nka bolela lebaka le letelele. Taba ya ka ke ye, tseba o mo kotsing. *Basindikheithi* ba lemogile bokhuto bjoo bja gago.”

“Eng!” Bubbles a realo ka makabo ka thoko yela ya mogala.

- 4.1.10 Efa maikutlo a gago ka Noko ge a re **Basindikheithi ba lemogile bokhuto bjoo bja gago.** (2)
- 4.1.11 Ge o be o le Bubbles o be o tla dirang morago ga poledišano ye? Efa boikgopolelo bja gago. (2)
- 4.1.12 Hlaloša seo se diragetšego morago ga poledišano ye. (3)
- [30]**

GOBA

- 4.2 Kekana ke sekgwari sa go rea baanegwa maina go ya ka meragelo ya bona. Go tiišetša kgopolo ye; ahlaahla tema yeo e kgathwago ke Noko mo pading ye.

PALOMOKA YA KAROLO C: [30]

PALOMOKA: 100